

Bijen op postzegels

John Driebergen

Wie het thema 'bijen op postzegels' verzamelt heeft keuze genoeg. De bijen komen we vaak in verschillende situaties tegen. Zo zien we ze op veel veldbloemen afgebeeld; klaver, salie, klokjesbloem, zonnebloem en phacelia zijn zomaar enkele voorbeelden. Fruitbloesem, acacia, maar ook land- en tuinbouwgewassen waarop bijen graag vliegen zijn regelmatig onderwerp van postzegelafbeeldingen. Wie een thematische verzameling 'bijen' aanlegt kan dus behalve postzegels met afbeeldingen van bijen zelf ook postzegels verzamelen die voor bijen belangrijke bloemen laten zien.

Behuizing

Een veelvoorkomend onderwerp op bijen- en imkerpostzegels is de behuizing van honingbijen. Niet alleen de 'moderne' bijenkast, ook korven, of ouder nog, de Klotzbeute is al menigmaal afgebeeld. Dit thema laat duidelijk de verschillen in vorm en maten van de bijenwoning zien, zoals die bestaan tussen de verschillende landstrekken. In combinatie met kasten wordt vaak tegelijkertijd de werkzaamheden van de imker afgebeeld.

Milieu

Dat bijen een belangrijke bijdrage leveren aan het milieu moge als algemeen bekend worden veronder-

steld. Enkele bijenpostzegels zijn aan dit aspect gewijd. Bijvoorbeeld de Engelse zegel van threepence, in 1963 uitgegeven ter gelegenheid van de landelijke natuurbeschermingsweek. Zambia besteedde in het natuurbeschermingsjaar 1972 aandacht aan de Apidea. Het zijn maar enkele voorbeelden van zegels waarop de relatie tussen bijen en milieu worden gesymboliseerd.

Van John en Marijke Driebergen kunt u weten dat zij verwoede verzamelaars zijn op het gebied van bijen en imkeren. Zie Bijen, 6(2): 47-48 (1997). In het maandblad 'Philatelie' verscheen in het juli/ augustusnummer van vorig jaar een uitgebreid artikel van John onder de bovenstaande titel. Hierbij, met toestemming van John en de redactie van Philatelie een door Ab Kuypers verkorte versie daarvan, waarin vooral verschillende thema's uit de bijen-filatelie aan bod zullen komen.

steld. Enkele bijenpostzegels zijn aan dit aspect gewijd. Bijvoorbeeld de Engelse zegel van threepence, in 1963 uitgegeven ter gelegenheid van de landelijke natuurbeschermingsweek. Zambia besteedde in het natuurbeschermingsjaar 1972 aandacht aan de Apidea. Het zijn maar enkele voorbeelden van zegels waarop de relatie tussen bijen en milieu worden gesymboliseerd.

Belagers

In de natuur is het 'eten of gegeten worden', ook de

honingbij heeft haar belagers. De bijeneter is er een van. Deze mooie vogel kan voor het bijenvolk een ware plaag zijn. De bijeneter heeft echter ook zijn nuttige kant: hij eet muggen, kevers en sprinkhanen. In ons land is het vooral de koolmees die bekend staat als een bijeneter. En als een specht een gat in de bijenkast hakt loopt het met de bewoners daarvan slecht af. Van beren, tot slot, is bekend dat zij gek op honing zijn. Om bij de begeerde buit te komen roeien zij hele volken uit.

Symboliek

Het kenmerkend gedrag van bijen heeft ertoe geleid dat de mens voor bepaalde zaken een zekere symboliek gebruikt die is ontleend aan de bijenwereld. De drie meest voorkomende 'bijensymbolen' zijn de bij zelf, de bijenwoningen en de (honing)raat. Zij worden gebruikt om begrippen als spaarzaamheid,

werkzaamheid en samenwerking uit te beelden. Diverse postzegels demonstreren deze symboliek. Banken over de gehele wereld maken dankbaar gebruik van deze symbolen, ter illustratie van de spaarzaamheid die deze instellingen vertegenwoordigen. Een aantal Nederlandse firma's gebruikt een eigen frankeerstempel dat naar de bijenwereld verwijst. De bijenkorf uit Amsterdam, Honig uit Zaandam en Riemer en Honing uit Rijswijk zijn daar voorbeelden van. Verder zijn er gemeenten (Hoogeveen, Borne, Hengelo, Venray) die in hun wapen de imkerij eren. Zulke gemeentewapens duiden er veelal op dat er van oudsher aldaar belangrijke imkerijen waren.

Heiligen

De twee beschermheiligen voor imkers zijn soms onderwerp op een postzegel. Sint Ambrosius, de bekendste en wiens verhaal algemeen bekend zal zijn, komt onder andere voor op een postzegel van het Vaticaan. Op deze zegel ondersteunt hij een altaarstuk in de Sint-Pietersbasiliek.

De heilige Bernardus van Clairvaux was, getuige zijn bijnaam *doctor mellifluus* (honingvloeiende leraar), goed van de tongriem gesneden. Zijn bijnaam zal ertoe hebben bijgedragen dat ook deze Bernardus beschermheilige van de imkers- en bovendien die van de kaarsmakers- is geworden. Zowel België als Frankrijk wijdden zegels aan Bernardus van Clairvaux.

Handel

Internationaal bestaat er een levendige handel in bijenvolken, honing en was. Ook dit thema uit de imkerij is regelmatig onderwerp op postzegels. Zo gaf de Dominicaanse Republiek in 1974 een luchtpostzegel uit, gewijd aan het Wereldvoedselprogramma van de voedsel- en landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties. In Bulgarije verscheen in 1967 een

serie zegels met als thema 'economische successen'. Twee van de twaalf waarden waaruit deze serie bestaat zijn gewijd aan bijen, de bijenhouderij en aan bijenproducten. Op enkele Belgische postwaardestukken, zogenoemde Publibels, wordt eveneens aandacht besteed aan bijenproducten.

Congressen

Veel congressen van imkers zijn in het verleden filatelistisch herdacht. Dat gebeurde lokaal. Nationaal en internationaal, met zowel postzegels als met gelegenheidsstempels. Het gaat te ver om ze allemaal te noemen. Twee voorbeelden uit het verleden: het tweede Internationale Congres voor de tropische bijenteelt in 1980 werd door India met een zegel bedacht, Joegoslavië besteedde aandacht aan het 32ste Apimondia-congres, dat in 1991 in Split werd gehouden. Dit jaar werd dit congres, zoals bekend, in Antwerpen georganiseerd. Voor de Belgische PTT was dit voldoende aanleiding om er een mooi postzegelboekje aan te wijden.

Een jubileum

Jammer genoeg werd aan het verzoek van de VBBN aan PTT Post om het 100-jarig bestaan van deze vereniging postaal te herdenken niet ingewilligd. De VBBN moet het daarom, ook in dit jubileumjaar, noodgedwongen doen met het bekende frankeerstempel. Dit stempel moet eigenlijk aangepast worden, want 'echte honing van de imker' doet vermoeden dat er ook onechte honing bestaat.

Imker-filatelisten

Sinds twee jaar is er een groep van imker-filatelisten die het thema 'bijen' gezamenlijk verzamelen. Er is een clubblad met de toepasselijke naam *De Postbij*, men heeft een nieuwtijesdienst via welke nieuwe uitgaven kunnen worden aangeschaft en er worden twee maal per jaar bijeenkomsten georganiseerd. Wie voor deze club van filatelisten belangstelling heeft kan contact opnemen met John Driebergen, Oegstgeesterweg, a/b Mon Desire, 2231 BG Rijnsburg, telefoon 071-4028884. *Naschrift: John en Marijke willen graag dubbel materiaal ruilen.*

Foto's Guy Ackermans, Wageningen